

«Бүгінгі күнді түсініп-түйсіну үшін де, болашақтың дидарын көзге елестету үшін де кешегі кезеңге көз жіберуіміз керек».

Н. А. Назарбаев .

1 - кезең. Ұйымдастыру

Психологиялық дайындық

**Оқу - білім бұлағы,
Білім - өмір шырағы.**

1. Оқушыларды сабаққа дайындау.
2. Сынып оқушыларын топтарға бөлу.

Мақал-мәтелдер жалғасын табу.

Бірлік бар жерде.....

Бірліксіз істе.....

Бірлік бар жерде тірлік бар.

Бірліксіз істе береке жоқ.

I-топ: “Қазақ” тобы

II-топ: “Жоңғар” тобы

Рефлексия.

Өз көңіл-күйіңе сәйкес суретті
таңдап ал.

Бүгінгі сабағымыздың ұраны:

“Ерлік елге мұра, ұрпаққа ұран”

“Мен нені үйрендім”

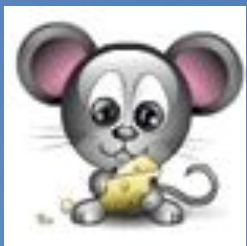
**Өткен тақырыпты
қайталау.**

А) “Кім көп біледі?”

**“Сұрақ бізден жауап сізден”
ойыны.**

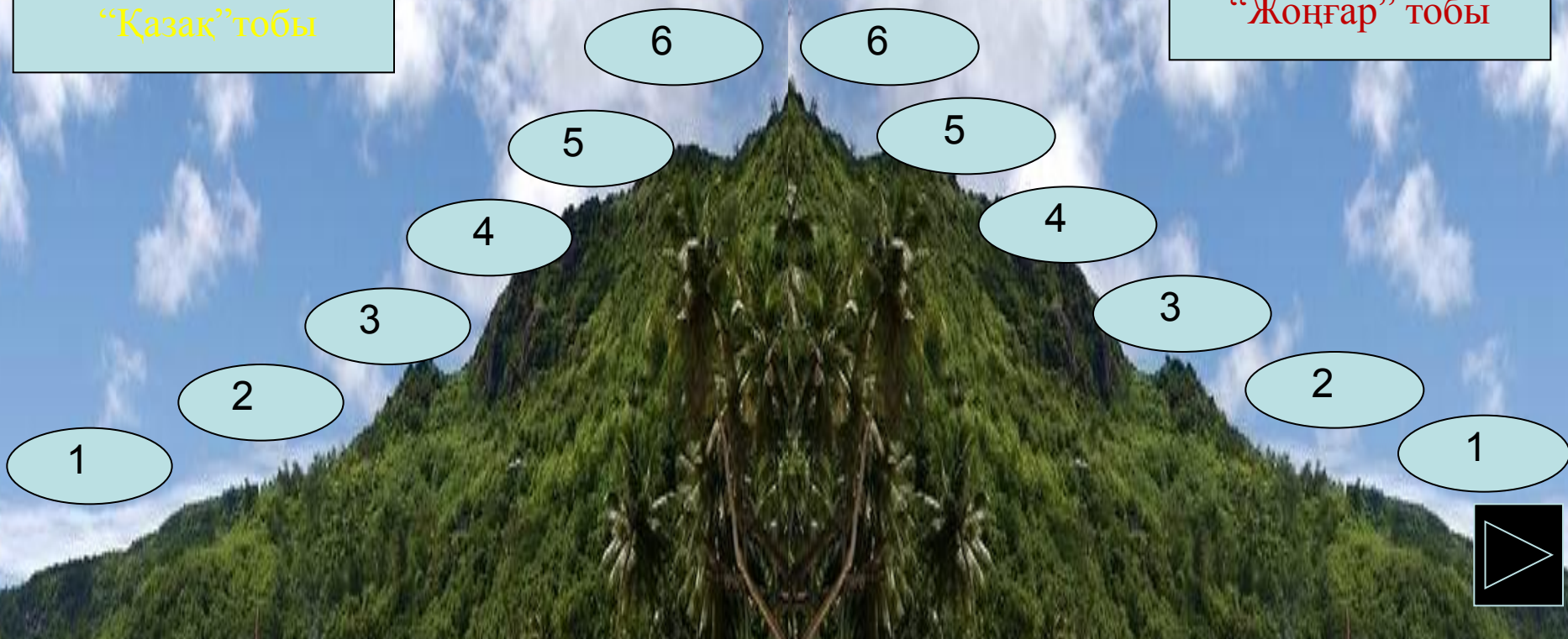

Хан тағы” ойыны

“Қазақ” тобы

“Жоңғар” тобы

II. Үй тапсырмасын тексеру

I-топ: “Қазақ” тобы

Қазақ хандары әулетінің арғы атасы кім?

II-топ: “Жоңғар” тобы

Аса маңызды мәселелерді шешу үшін не шақырылды?

I-топ: “Қазақ” тобы

Шыңғысқанның үлкен ұлы?

II-топ: “Жоңғар” тобы

Қазақ хандарының тарихы қандай жылдар аралығын қамтыды?

I-топ: “Қазақ” тобы

Қазақ хандығының негізін салушылар:

II-топ: “Жоңғар” тобы

Қазақ хандығы нешінші жылы құрылды?

I-топ: “Қазақ” тобы

Қазақ Ордасын ұзақ жылдар билеген хан?

II-топ: “Жоңғар” тобы

1841 жылы хандық билікті қолына алған Абылай ханның немересі ?

I-топ: “Қазақ” тобы

19 ғ-да қай елдің Қазақстанды отарлау саясаты хандық билікті түбірімен жойды?

II-топ: “Жоңғар” тобы

Әйгілі қазақ билері жасауға қатысқан әдеттік-құқықтық заң жинағын атаңдар?

I-топ: “Қазақ” тобы

Дана әділдігімен атағы шыққан хан?

II-топ: “Жоңғар” тобы

Салқам, Жәңгір, Әз Тәуке хандардың билік құрған кезеңі қай тайпаның шапқыншылығымен тұстас келді?

“Хан тағы” ойыны

“Қазақ” тобы

“Жоңғар” тобы

6

6

5

5

4

4

3

3

2

2

1

1

“Білім шыңына өрлейік”

Жаңа сабақ

Оқу - инемен құдық қазғандай .

Қазақстан тарихынан әңгімелер.

5-сынып.

“Өз тарихын білмеген халық, өзін де сыйламайды”

(Н.Ә.Назарбаев)

Сабақ тақырыбы:

**“Қазақ-жоңғар соғысы.
Қазақстанның Ресейге бодан болуы”**

**Тарих пәнінің мұғалімі:
Жантасова Айгуль Базарбаевна**

ж
а
ң
а
с
а
б
д

**“Қазақ-жонғар соғысы.
Қазақстанның Ресейге бодан болуы”**

САБАҚТЫҢ МАҚСАТЫ:

Білімділік:

Оқушыларға Жоңғар мемлекетінің құрылуы, ХҮІІІ ғасырдағы қазақ елінің жағдайы, Ресейдің қол астына ену себебі, оның зардаптары туралы түсінік беру.

Дамытушылық:

Қазақ батырларының ерлігіне Қазақстанның Ресейге қосылуына, Ресей империясының Қазақстанды отарлау саясатына тарихи тұрғыдан баға беру және тарихи маңызын, жақсы жағы мен кері әсерін анықтай білу дағдыларын қалыптастыру.

Тәрбиелік:

Ерлікке, отансүйгіштікке тәрбиелеу, қазақ батырларының ерлігін үлгі етуге, құрметтеуге үйрету.

Қазақ елінің тарихын терең білу, тарихи тұлғаларды үлгі тұту,
Қазақстанның дамуына өз үлесін қосу, өмірде қолдана алу.

САБАҚТЫҢ

Т
И
П
І

Жаңа тақырыпты
меңгеру сабағы

Ә
Д
І
С
І

Деңгейлік тапсырмалар,
сұрақ-жауап жұмысы,
ішінара ізденіс жұмыстары,
топтық жұмыстар,
ойын түрлері.

Ф
О
Р
М
А
С
Ы

Жеке,
ұжымдық

18 ғ. 30 ж-да балалар Ұлы Отан соғысы сияқты Отан соғысы болған. Қазақ хандығының 550 жылдық тарихында осынау шайқастың да өзіндік ерекше орны бар. Ол-тарихтағы осы қазақ- жоңғар соғысы.

Балалар ,осы қазақ хандығының 17-18 ғ. сыртқы саяси жағдайы тіптен ауыр еді. Қазақ хандығында жүздер арасындағы тұрақты саяси және экономикалық байланыстардың болмауы, қазақ феодалдарының өзара тартысы көрші мемлекеттердің шабуылдауына жол ашты:

Солтүстік – батыстан - башқұрттар;

Солтүстіктен – Сібір казактары;

Оңтүстіктен - Қоқан, Хиуа хандықтары;

Шығыстан – Жоңғария;

Оңтүстік - шығыстан - Қытай.

үнемі қысым көрсетіп отырды. Ал басты қауіп шығыстан, яғни Жоңғар хандығынан төніп тұрды. Жоңғарлар - тарихи деректерде қалмақ немесе ойрат деген атаумен белгілі болған тайпалар. Жоңғарлар чорос, дәрбент, хошоут, торғауыт сияқты батыс моңғол тайпаларының XVI ғасырдың II жартысында құрылған одағы болатын. Ал XVII ғасырдан бастап Жоңғар хандығы ретінде Орталық Азияның тарих сахнасына шыққан еді.

Қазақ жеріне әсіресе қауіп төндіргені – жоңғар мемлекеті.

Жоңғар қоңтайшыларының басты мақсаты:

-Қазақ елінің тәуелсіздігін жойып, өзіне бағындыру.

-Қазақ жерін иемдену.

Российская империя

Казахское
ханство

Средний Джуз

Младший Джуз

Старший Джуз
(вассал Джунгарского
ханства)

1635ж

Джунгарское
ханство

Кульджа

Турфан

Куча

Карашар

Бухарское
ханство

Кокандское
ханство

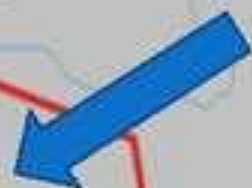
Кашгар

Хотан

Цинская империя

Хивинское
ханство

Персия

Деңгейлік тапсырма:

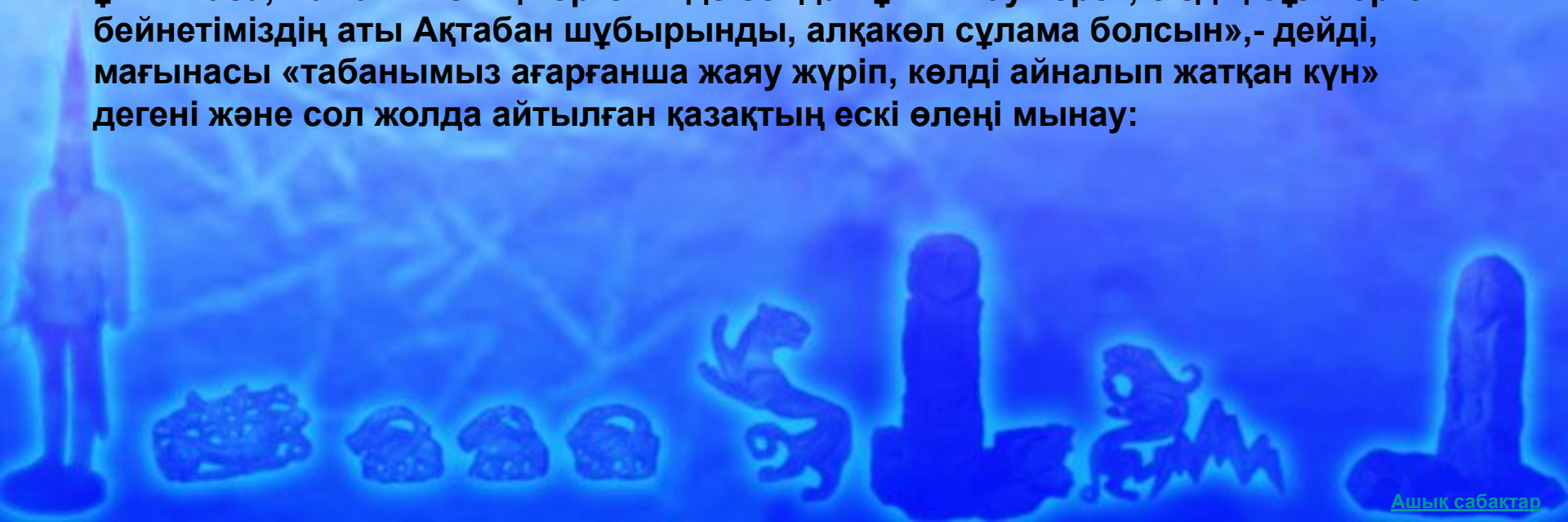
Постер (плакат)қорғайды.

1- топ "Жоңғар мемлекетінің құрылуы"

2-топ "Қазақстанның Ресейге қосылуы"

1723 жылы қазақ-жоңғар қатынасында қазақтар үшін аса қиын кезең басталды. Өйткені Қытай императоры Кансидің қайтыс болуын пайдаланып, жоңғарлар Қытаймен бітім жасайды. Осылайша жоңғарлар өздеріне Қытай тарапынан жасалып отырған қысым мен қауіпті тоқтатып, бытыраңқы қазақтарға қарсы барлық күштерін жұмылдыруға мүмкіндік алды. Бұл қазақ халқының тағдырындағы ең қасіретті кезең - «Ақтабан шұбырынды, Алқакөл сұлама» (1723-1728) нәубетіне алып келген еді. Қазақ жұртының басына түскен нәубет жөнінде Шәкәрім Құдайбердіұлы былай дейді: «... 1723 жылы қазақ, қалмақ болып жиылып соғысқанда, қалмақтың бастығы Цеван Рабдан қазақтың көбін қырып, қалғанын қуып жіберген. Сонда қазақтар аш-жалаңаш, жаяу шұбап бір көлдің басына келіп, көлді айнала сұлап жатыпты. Сонда бір ақсақал кісі айтыпты: балалар, адам бастан кешкен жақсылықты қандай ұмытпаса, жаманшылық көргенін де сондай ұмытпау керек, біздің бұл көрген бейнетіміздің аты Ақтабан шұбырынды, алқакөл сұлама болсын», - дейді, мағынасы «табанымыз ағарғанша жаяу жүріп, көлді айналып жатқан күн» дегені және сол жолда айтылған қазақтың ескі өлеңі мынау:

Қазақ батырлары

«Қазақ батырлары»

Қанжығалы Бөгенбай Ақшаұлы (1678 – 1775 жж.) бүкіл қазақ жастарының қолбасшысы, батыр, дипломант.

Батыр Баян

Қаракерей Қабанбай (Ерасыл) Қожағұлұлы (1703 – 1781 жж.) қолбасшы, халық батыры «Дарабоз» атанған.

Қабанбайдың әйелі Гауһар көптеген шайқастарда батырмен бірге жүріп шайқасқан.

*Наурызбай Құттымбетұлы (1706-1781жж.)
Абылай ханның ту ұстаушысы үш
батырының бірі.*

Райымбек батыр

Абылай

Қазақ батырлары

- 1.Туған жылы,туған жері.
- 2.Шын есімі немесе берілген аты.
- 3.Көрсеткен ерлігі.
- 4.Қайтыс болған жылы.

Сабақты бекіту

1710жыл

1713жыл

1718жыл

1723жыл

1729жыл

1731жыл

Қорытынды:

1-топ

Тиімді

2-топ

Тиімсіз

«Бағалау»

Сау болыңыздар!